

**Gemeente
Amsterdam**

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Rekenkamer Amsterdam
Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam

Datum 15 november 2022
Uw kenmerk RA_22_120
Behandeld door F. Olijve, Stedelijk Team Participatie, Digitalisering & Innovatie,
06 3860 9067, f.olijve@amsterdam.nl
Kopie aan info@rekenkamer-amsterdam.nl
j.kooij@rekenkamer-amsterdam.nl
Onderwerp Bestuurlijke reactie rapport participatieparagraaf

Geachte Rekenkamercommissie,

Hartelijk dank voor uw waardevolle rapport over de toepassing van de participatieparagraaf. Graag schetsen we eerst een bredere context, waarbij we vervolgens ingaan op de specifieke bevindingen en aanbevelingen ten aanzien van de participatieparagraaf.

Participatie is al sinds jaar en dag onderdeel van de Amsterdamse werkwijze. De afgelopen jaren heeft het college van B&W sterk ingezet op het versterken van deze beweging en het organiseren van meer maatschappelijke betrokkenheid door eigenaarschap en zeggenschap te verleggen. We hebben hiertoe beleidskaders opgesteld en verschillende instrumenten ontwikkeld. Met onder meer een initiatievenbureau, een Integrale regeling Maatschappelijk Initiatief, een regeling buurtrechten en de pilot buurtplatformrecht kijken stadsdelen en directies samen met actieve en niet actieve Amsterdammers dagelijks hoe onze dienstverlening te verbeteren en ruimte voor goede initiatieven te maken.

Waar de participatieparagraaf vaak gericht is op het betrekken van Amsterdammers bij plannen, projecten, ideeën en beleid vanuit de gemeente (oftewel burgerparticipatie), geven we in ons dagelijks werk aan meer vormen inhoud en ontwikkelen hier expertise op. Binnen netwerkparticipatie richten we ons op het verstevigen van netwerken in de stad, op thema, stads(deel)niveau of juist integraal om samen stad te zijn en kunnen maken. Vanuit overheidsparticipatie doen we als gemeente actief mee met initiatieven om de stad beter te maken die vanuit bewoners, organisaties, instellingen en ondernemers komen.

De laatste jaren is de noodzaak inwoners beter te betrekken bij onze eigen plannen en projecten, landelijk hoog op de agenda komen te staan. Het veld heeft zich zowel bij lokale overheden als op landelijk niveau flink ontwikkeld, met een sterke groei van kennis en kunde als gevolg. Ook wettelijke ontwikkelingen zoals de Omgevingswet en de naderende participatieverordening vragen gemeenten in het hele land om een meer systematische werkwijze en om zorgvuldig ontworpen processen met duidelijke kaders, waarbij de keuzes over de mate en vorm van participatieprocessen transparant en navolgbaar zijn.

In Amsterdam is hiervoor in 2019 reeds het startschot gegeven met de introductie van de participatieparagraaf als vast onderdeel van beleidsstukken. In de Routekaart (handleiding) Participatieparagraaf signaleert het college dat zorgvuldige participatie van de gemeente vraagt om duidelijker te zijn over het waarom, waarover, en wanneer er door Amsterdammers meegedacht en gewerkt kan worden. Op die manier ontstaat er minder willekeur en kunnen keuzes over de vorm van participatie beter worden uitgelegd.

Een belangrijke vervolgstap was het beleidskader participatie in 2021. Geleerde lessen zijn in het beleidskader participatie vertaald naar uitgangspunten, de leidraad participatie, en het instrument participatieplan waarin de gemeente keuzes, kaders en rollen voor participatie aan de voorkant helder en transparant vastlegt.

We realiseren ons als college dat het toepassen van wat we hebben opgeschreven in het beleidskader participatie in de praktijk complex is en tijd en aandacht vraagt. Daarom hebben we de uitvoering ervan in deze collegeperiode tot speerpunt benoemd. Om de werkwijze uit het beleidskader participatie in de praktijk te doen landen is begin 2022 het Stedelijk Team Participatie opgericht. Het team ondersteunt collega's in stadsdelen en directies met formats, workshops en binnenkort trainingen voor het zorgvuldig inrichten van participatie. Op die manier is de participatieparagraaf inmiddels onderdeel van een breder pakket aan interventies om aan de voorkant te sturen op participatie.

U constateert in uw onderzoek terecht dat de invulling van de participatieparagraaf beter kan. Dit nemen we ter harte, waarbij we tegelijkertijd met u willen benadrukken dat het invullen van de participatieparagraaf natuurlijk geen doel op zich is. De paragraaf is een middel dat in samenhang met alle interventies die we inzetten bij moet dragen aan het verbeteren van participatie in de praktijk. Dat is ons doel, vanuit de wetenschap dat het veranderen van de relatie tussen burger en overheid – hoe noodzakelijk en waardevol ook – juist een worsteling is. Het verbaast ons ook niet dat u dat terugleest in de participatieparagrafen. Het betrekken van Amsterdammers bij gemeentelijke processen is soms complex voor alle betrokkenen en vraagt van ons om het gesprek met elkaar te blijven voeren, om ons onderzoekend en kwetsbaar op te stellen, en – zeker wat betreft de gemeente – te blijven leren en niet terug te schrikken als het misgaat, maar juist dan te streven om het steeds beter te doen.

Wij willen als volgt omgaan met uw aanbevelingen:

Aanbeveling 1: ga na hoe participatie in de praktijk wordt opgezet

- *Ga na of vooraf bewust en zorgvuldig is nagedacht over het inzetten van participatie*
- *Ga na of duidelijk is wat wordt verstaan onder participatie*

- *Ga na of duidelijk is wanneer participatie wenselijk is en wanneer niet*

In de monitor die het Stedelijk Team Participatie ontwikkelt als onderdeel van een jaarlijkse Staat van de Participatie, wordt ook onderzocht hoe het staat met de uitvoering van het beleidskader participatie in de organisatie. Hoe participatie in de praktijk wordt opgezet, staat hierbij centraal. De nulmeting van de Staat van de Participatie wordt in het tweede kwartaal van 2023 aangeboden aan de gemeenteraad.

Aanbeveling 2: pas de opzet van de paragrafen aan

- *Laat de vaste structuur aansluiten op de Amsterdamse praktijk*
- *Laat de vaste structuur aansluiten op de ambtelijke instructie*

We zetten op dit moment vooral in op het aan de voorkant beter inrichten van participatie met eerder genoemde activiteiten. Vanuit de gedachte dat dit uiteindelijk ook zijn beslag zal krijgen in de participatieparagraaf. Daarnaast gaan we mee in uw aanbeveling om te kijken of de instructie bij de participatieparagraaf scherper kan, inclusief verwijzingen naar een participatieplan. In DB-voordrachten richten we een afzonderlijke participatieparagraaf in. Bij de jaarlijkse bespreking van de monitor wordt ook de nut en noodzaak van verdere structurele aanpassingen van de paragraaf geëvalueerd.

Aanbeveling 3: gebruik de participatieparagraaf

- *Monitor de participatieparagrafen*

In de monitor die het Stedelijk Team Participatie ontwikkelt nemen wij de participatieparagraaf op als vast onderdeel.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Rutger Groot-Wassink
Coördinerend wethouder Democratisering